Kannanotto sivistyslautakunnalle Piippolan alakoulun 5.–6. luokkien säilyttämisen puolesta – lasten etu, perheiden yhdenvertaisuus ja kylän elinvoima eivät saa jäädä näennäisten säästöjen jalkoihin

Vastaanottajat: Siikalatvan sivistyslautakunta, kunnanjohtaja, kunnanvaltuusto, sivistysjohtaja

Me Piippolan kylän asukkaat ja lapsiperheet haluamme tuoda esiin vakavan huolemme Siikalatvan kunnan kouluverkkosuunnitelmasta, jossa selvitetään Piippolan alakoulun 5.–6. luokkien siirtämistä Pulkkilaan Rantakankaan kouluun.

Vastustamme tätä suunnitelmaa.

Kyse ei ole vain kahden vuosiluokan sijoituspaikasta tai koulurakennusten käyttöasteesta. Kyse on lasten oikeudesta turvalliseen, yhdenvertaiseen ja tasapainoiseen koulunkäyntiin, perheiden mahdollisuudesta asua ja elää Piippolassa sekä koko kylän tulevaisuudesta.

Koulu on yksi kylän tärkeimmistä peruspalveluista. Sen merkitys ulottuu paljon oppitunteja ja koulupäiviä laajemmalle. Se vaikuttaa siihen, missä lapsiperheet haluavat asua, mistä yritykset löytävät työntekijöitä ja kokevatko nykyiset asukkaat kunnan pitävän kyliä tasavertaisina.

Lasten etu on asetettava päätöksenteon lähtökohdaksi

Ensimmäisenä on arvioitava, mikä ratkaisu palvelee parhaiten lapsia ja heidän perheitään.

Piippolan 5.–6. luokkalaisten siirtäminen Pulkkilaan tarkoittaisi lapsille muutosta heidän koulunkäyntiinsä kesken alakoulun. Lapsi joutuisi jättämään tutun koulunsa, opettajansa, kouluyhteisönsä ja osan sosiaalisesta verkostostaan.

Vaikka siirtyminen tapahtuisi vasta viidennellä luokalla, kyse ei ole lapselle pienestä muutoksesta. Alakoulun viimeiset vuodet ovat tärkeä vaihe lapsen kasvussa, itsenäistymisessä ja oppimisessa. Tuttu ja turvallinen ympäristö on tässä vaiheessa merkityksellinen. Koulun vaihtaminen kesken alakoulun ei ole sama asia kuin yläkouluun siirtyminen.

Miksi Piippolan lasten pitäisi kantaa kouluverkkoratkaisun seuraukset, vaikka nykyinen opetus voidaan järjestää paikallisesti yhdysluokkaopetuksena.

Lapsivaikutusten arvioinnissa tulee huomioida ainakin:

- koulupäivien kokonaispituus ja koulumatkoihin käytettävä aika
- lasten unen, levon ja palautumisen mahdollisuus
- turvallisuuden tunne ja tuttu kouluyhteisö
- kaverisuhteiden jatkuvuus ja sosiaalinen hyvinvointi
- oppimisen tuen saatavuus ja opetuksen laatu

- lasten mahdollisuus osallistua harrastuksiin ja muuhun vapaa-ajan toimintaan
- lasten omat kokemukset ja mielipiteet muutoksesta

Lapsilla on oikeus tulla kuulluiksi heitä koskevissa päätöksissä. Lapsivaikutusten arviointi ei saa olla pelkkä muodollisuus, vaan sen tulee aidosti vaikuttaa päätöksentekoon. Myöskään vasta tulevien koululaisten mielipidettä ja näkemystä ei saa sivuttaa.

Lasten yhdenvertaisuus ei toteudu, jos Piippolan lapset asetetaan eri asemaan ja ala-aste rikotaan kahteen eri kouluun

Erityisen ongelmallista on lasten yhdenvertainen kohtelu suunnitelman toteutuessa.

Yhdenvertaisuus ei tarkoita sitä, että kaikkien lasten koulupolku järjestetään maantieteellisesti samalla tavalla. Se tarkoittaa sitä, että jokaiselle lapselle turvataan mahdollisimman tasavertaiset edellytykset oppimiseen ja hyvinvointiin asuinpaikasta riippumatta.

Siirtämällä Piippolan 5-6 luokat Pulkkilaan kunta asettaa yhden kylän lapset täysin epätasa-arvoiseen asemaan, koska Piippolassa olisi edelleen mahdollista järjestää koko alakoulu yhdessä ja samassa yksikössä.

Säästöjen todellinen määrä on osoitettava – yhden opettajan resurssin poistaminen ei yksin perustele muutosta

Kunnan taloudellinen tilanne ja tarve tarkastella palvelurakennetta ovat ymmärrettäviä. Talouden tasapainottaminen ei kuitenkaan saa perustua laskelmiin, joissa kustannuksia siirretään paikasta toiseen ja säästöiksi esitetään vain osa kokonaisuudesta.

Piippolan 5.–6. luokat toimivat jo nyt yhdysluokkana, joka käyttää yhden opettajan resurssin (huom. 4.–6.lk. yhdysluokka syksy -26 ->).

Onkin aiheellista kysyä: kuinka merkittävä todellinen henkilöstösäästö luokkien siirtämisestä syntyisi?

Jos kyseessä on yhden opettajan resurssin poistuminen, säästöä on verrattava kaikkiin muutoksesta aiheutuviin lisäkustannuksiin.

Kunnan tulee esittää avoimesti:

- Kuinka paljon Piippolan 5.–6. luokkien nykyinen opetus maksaa vuodessa?
- Mikä on siirron todellinen henkilöstösäästö sivukuluineen?
- Lisääntyvätkö Pulkkilan koulun opetus-, tila-, ruokailu- tai muut käyttökustannukset?
- Tarvitaanko Pulkkilassa lisää henkilöstöä, tiloja tai muita resursseja?
- Kuinka paljon koulukuljetukset maksavat nykytilanteessa ja paljonko ne maksaisivat muutoksen jälkeen?
- Mikä on muutoksen todellinen nettosäästö vuodessa ja koko suunnittelukaudella?

Ilman näitä tietoja kuntalaisilla ei ole mahdollisuutta arvioida, onko suunnitelma taloudellisesti järkevä.

Ei ole hyväksyttävää, että lasten koulupolkua muutetaan pysyvästi, jos taloudellinen hyöty jää vähäiseksi tai jopa olemattomaksi.

Koulukuljetusten kustannukset voivat syödä tavoitellut säästöt

Piippolan 5.–6. luokkien siirtäminen Pulkkilaan lisää koulukuljetusten tarvetta ja muuttaa kuljetusjärjestelyjä.

Kunnan on laskettava muutoksen aiheuttamat todelliset lisäkustannukset. Niihin kuuluvat kuljetussopimusten hinnat, reittien järjestelyt, mahdolliset lisäautot, aikataulumuutokset sekä muut kuljetuksiin liittyvät kustannukset.

Koulukuljetukset eivät ole kunnalle merkityksetön menoerä. Kuntaliiton maaliskuussa 2026 julkaisemien tietojen mukaan Suomen kunnat käyttivät vuonna 2024 esi- ja perusopetuksen koulukuljetuksiin lähes 249 miljoonaa euroa. Pienissä kunnissa kuljetuskustannukset oppilasta kohden voivat olla jopa kolminkertaiset suurten kaupunkien tasoon verrattuna.

Samassa selvityksessä todettiin, että hieman yli puolella kyselyyn vastanneista kunnista oli oppilaita, joiden päivittäinen koulumatka odotuksineen kesti vähintään kaksi tuntia.

Tämä on tärkeä huomio myös Siikalatvan kaltaisessa maantieteellisesti laajassa kunnassa.

Kunnan tulee selvittää jokaisen siirtyvän oppilaan todellinen koulumatka-aika, ei ainoastaan kilometrejä. On huomioitava myös odotusajat, koulupäivän alkamis- ja päättymisajat sekä mahdolliset kuljetusten yhdistelyt.

Koulumatkan lakisääteinen enimmäiskesto ei myöskään yksin tarkoita sitä, että järjestely olisi lapsen hyvinvoinnin kannalta hyvä tai kohtuullinen. Alakoululaisten jaksaminen on vaarassa, tämä voi merkittävästi heikentää koulumenestystä ja aiheuttaa levottomuutta sekä oppimisvaikeuksia koululaisilla. Onko näihin kustannuksiin varauduttu?

Lasten harrastusmahdollisuudet ja vapaa-aika vaarantuvat

Koulupäivä ei pääty siihen, kun oppilas pääsee koulusta kotiin. Kotitehtävät ja kokeisiin valmistautuminen vievät oman aikansa.

Piippolan ja Siikalatvan alueella lasten harrastaminen edellyttää usein perheiden omaa kuljetusvastuuta ja matkustamista naapurikuntiin.

Kun koulupäivään lisätään pidempi koulumatka, lasten mahdollisuudet osallistua harrastuksiin vaikeutuvat entisestään.

Tämä koskettaa erityisesti perheitä, joissa vanhemmat käyvät töissä ja joiden mahdollisuudet järjestää päivittäisiä kuljetuksia ovat rajalliset.

Käytännössä pidempi koulupäivä voi tarkoittaa:

- vähemmän aikaa harrastuksille
- vähemmän aikaa kavereille ja perheelle
- vähemmän aikaa läksyille ja levolle
- suurempaa riippuvuutta vanhempien kuljetusmahdollisuuksista.

Lasten harrastaminen ei saa olla etuoikeus, joka toteutuu vain niissä perheissä, joissa lapsilla on lähikoulu ja inhimilliset koulumatkat matkamäärällisesti sekä ajallisesti.

Kouluverkkoratkaisu vaikuttaa koko Piippolan elinvoimaan ja lapsiperheiden muuttopäätöksiin

Piippolan alakoulun merkitys ei rajoitu nykyisiin oppilaisiin.

Kylän koulu on keskeinen tekijä siinä, houkutteleeko Piippola uusia lapsiperheitä ja haluavatko nykyiset perheet jäädä paikkakunnalle.

Jos kunta alkaa vaiheittain kaventaa kylän koulupalveluita, viesti lapsiperheille on selvä: palvelut eivät välttämättä säily omassa kylässä edes koko alakoulun ajan. Jo nyt suunnitelmat siirtää osa koululaisista toiselle kylälle herättää huolen siitä, että ollaanko pian siirtämässä lisää luokka-asteita toiselle kylälle. Kerran käyntiin saatu muutos voi lisätä halukkuutta karsia lisää Piippolan alakoulun toiminnasta.

Kunnan tulisi tarkastella myös sitä, kuinka moni perhe alkaa harkitsemaan poismuuttoa kouluverkkoratkaisun seurauksena.

Yksittäisenkin perheen muuttopäätös voi tarkoittaa kunnalle paljon muutakin kuin yhden oppilaan vähenemistä koulusta.

Se voi tarkoittaa verotulojen menettämistä, työpaikkojen menettämistä, yritysten mahdollisuuksia saada työvoimaa, yritysten lähtemistä ja tulevien lapsiperheiden muuttohalukkuuden vähenemistä kuntaan. Kunnan vähenevä asukasmäärä vähentää myös hyvinvointialueen halukkuutta järjestää asianmukaisia sotepalveluita alueellemme.

Kunnan tulee siis arvioida kouluverkkoratkaisua myös elinvoiman, työllisyyden ja verotulopohjan näkökulmasta. Näitä vaikutuksia ei saa sivuuttaa vain siksi, etteivät ne näy suoraan koulun käyttötalousarviossa.

Nämä ovat täysin realistisia seurauksia, jotka kunnan tulee ottaa päätöksenteossa vakavasti.

Yrittäjyys ja työpaikkojen luominen ovat juuri niitä asioita, joita kunnat pyrkivät houkuttelemaan alueelleen. Ei ole järkevää tehdä päätöksiä, jotka voivat karkottaa jo alueella toimivia, muita ihmisiä työllistäviä yrittäjiä.

Piippolan koulun säilyttäminen on myös kunnan oman strategisen tavoitteen mukaista

Siikalatvan kunta kertoo omassa kouluverkkosuunnitelmassaan tavoittelevansa opetuksen laadun turvaamista, palveluiden saavutettavuutta ja pitäjien elinvoimaisuutta.

Piippolan 5.–6. luokkien säilyttäminen omassa kylässä tukee kaikkia näitä tavoitteita.

Kunnan omalla kouluverkkosivulla todetaan myös, että mitään yksittäistä muutosta ei ole vielä päätetty ja että vaikutukset arvioidaan ennen päätöksentekoa.

Nyt on oikea aika arvioida, mitä Piippolan koulun vuosiluokkien siirtäminen todella tarkoittaisi.

Kunnan on tarkasteltava kokonaisuutta eikä ainoastaan yksittäisen koulun oppilasmäärää.

Piippolan koulun säilyttäminen on investointi kylän tulevaisuuteen ja koko kunnan pito- ja vetovoimaan.

Vaadimme avointa ja todellisiin vaikutuksiin perustuvaa päätöksentekoa

Emme hyväksy sitä, että Piippolan lasten koulupolku muutetaan ilman kattavaa ja läpinäkyvää vaikutusten arviointia.

Vaadimme Siikalatvan kunnalta seuraavaa:

1. Piippolan alakoulun vuosiluokat 1–6 säilytetään Piippolassa.
2. Piippolan 5.–6. luokkien siirtämisestä Pulkkilaan luovutaan.
3. Kunta julkaisee yksityiskohtaisen laskelman muutoksen todellisista nettosäästöistä, mukaan lukien henkilöstö-, tila-, kuljetus- ja muut kustannukset.
4. Kaikista vaihtoehdoista laaditaan kattava lapsivaikutusten arviointi, jossa huomioidaan myös lasten oma näkemys.
5. Arvioidaan muutoksen vaikutukset lapsiperheiden muuttohalukkuuteen, yritystoimintaan, työpaikkoihin, verotuloihin ja Piippolan elinvoimaan.
6. Piippolan asukkaita, huoltajia ja koulun henkilöstöä kuullaan aidosti ennen päätöksentekoa.
7. Selvitetään vaihtoehtoiset säästötoimet, joilla kunnan taloutta voidaan tasapainottaa vaarantamatta lasten koulupolkua ja kylien peruspalveluita.

Piippolan lapsilla on oikeus omaan tuttuun ja turvalliseen lähikouluun. Myös Piippolassa asuvat yrittäjät, työntekijät ja veronmaksajat ovat kunnan tulevaisuuden kannalta tärkeitä. Meillä on oikeus tärkeimpiin peruspalveluihin kuten muillakin siikalatvalaisilla.

Mitä hyötyä on lyhyen aikavälin säästöstä, jos sen seurauksena lapsiperheet muuttavat pois, yrittäjät siirtävät toimintansa muualle ja kylän houkuttelevuus heikkenee?

Lasten koulumatkoja, harrastusmahdollisuuksia, perheiden arkea ja kylän tulevaisuutta ei voida mitata pelkästään euroilla – mutta myös niiden heikentymisellä on kunnalle todellinen taloudellinen hinta.

Piippolan koulu ei ole pelkkä rakennus tai kustannuserä. Se on osa kylän identiteettiä, turvallisuutta, yhteisöllisyyttä ja tulevaisuutta.

Vaadimme Piippolan lapsille yhdenvertaista kohtelua, järkevää taloudenpitoa ja päätöksentekoa, jossa lasten etu asetetaan aidosti ensimmäiseksi.

Piippolan alakoulun tulee säilyä kokonaisena vuosiluokille 1–6.

Piippolan lasten tulevaisuudesta ei pidä säästää!

Janina Hyvärinen
Piippolan vanhempainyhdistyksen puolesta